

ДЕКОНС-ЕМА | Друштво за Еколошки Консалтинг

mail: office@ema.com.mk тел: 02/3246-402

НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ

ЗА СТУДИЈА ЗА ОЦЕНА НА ВЛИЈАНИЕТО ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ОД ПОВРШИНСКА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА ТРАВЕРТИН ОД ЛЕЖИШТЕТО „ЏУРОВО“, с. ТРОЈАЦИ, ПРИЛЕП

Скопје

Декември, 2013 година

1 НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ

Инвеститорот-Друштвото за трговија, промет и услуги „МИП-МАРФИЛ“ увоз-извоз ДОО Прилеп има склучено договор за концесија за експлоатација на минерална суровина-травертин на локалитетот „Џурово“ с. Тројаци, општина Прилеп, со Владата на РМ (Министерството за економија бр. 24-5231/8 од 05.12.2013 година).

Во согласност со “Уредбата за определување на проектите и за критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина” („Службен весник на РМ“ бр. 74/05, 109/09, 164/12) предвидениот проект припаѓа во Прилог I-Проекти за кои задолжително се врши постапка за оцена на влијание врз животната средина, „16. Каменоломи и површински копови, каде што експлоатационото поле надминува 25 ha или јамска експлоатација или екстракција каде што експлоатационото поле надминува 150 ha“.

Целта на Проектот е површинска експлоатација на минерална суровина травертин од лежиштето „Џурово“ во с. Тројаци, општина Прилеп.

Целта на Студијата за оцена на влијанијата врз животната средина е да се идентификуваат значајните директни и индиректни влијанија врз животната средина, предизвикани од спроведувањето, односно не спроведувањето на планираниот Проект. Врз основа на тоа предвидени се мерки за ублажување и/или избегнување на негативните влијанија врз медиумите на животната средина и здравјето на луѓето.

Со постапката за Оцена на влијанијата врз животната средина се опфаќаат следниве аспекти:

- Утврдување на потребата од ОВЖС,
- Определување на обемот на на оцена на влијанијата врз животната средина,
- Подготовка на Студијата за ОВЖС,
- Утврдување на соодветноста и одобрување на студијата за ОВЖС вклучувајќи и јавна презентација, јавното мислење и учество на јавноста во одлучувањето,
- Известување за донесената Одлука/Решение.

Во Студијата за оцена на влијание врз животната средина се анализираат две алтернативи. Првата разгледувана алтернатива е да не се спроведува предложениот пороект, т.е алтернативата „да не се прави ништо“, а втората разгледувана алтернатива е да се спроведува проектот во предложената големина и локација. Дополнителни алтернативи не се разгледуваниа, бидејќи Владата на Република Македонија, претставувана од Министерството за економија уште пред отпочнување на постапката за ОВЖС, со Инвеститорот склучи договор за концесија за истражни работи и Договор за концесија за експлоатација на минерална суровина¹-травертин на локалитетот „Џурово“, с. Тројаци, општина Прилеп, во која постапка се разгледувани

¹ Договор бр. 24-5231/8 од 05.12.2013 година

сите природни ресурси од аспект на нивната издашност и можните влијанија врз животната средина².

➤ Алтернатива „да не се прави ништо“-нула алтернатива

Доколку не се имплементира планираниот проект, односно не се врши експлоатација на травертин, состојбите ќе останат непроменети, односно нема да се користи минералната сировина, што ќе има негативен удел на социо-економските услови, односно ќе придонесе до понатамошно стагнирање на стопанскиот развој во регионот. Како последица на оваа состојба, нема да се подобри квалитетот на живеење и животниот стандард на населението. Просторот не поседува други природни карактеристики за да се развиваат други форми на негово стопанисување и користење.

Во случај да не се спроведе проектот, последиците би биле следни:

- Намалување на можноста за вработување на населението;
- Намалување на даноци и такси во буџетот на општина Прилеп;
- Намален социо-економски бенефит;
- Визуелните карактеристики на локалитетот ќе останат непроменети;
- Нема да има зголемена фреквенција на возила по локалниот пат;
- Емисиите во медиумите во животната средина, ќе останат непроменети, односно нема да има генерирање на зголемена бучава и прашина на локалитет Џурово итн.

➤ „Спроведување на проектот-експлоатација на минерална сировина“

На предметната локација направени се детални геолошки истражувања. Врз основа на извршените пресметки на рудните резерви, може да се констатира дека истражуваниот простор е перспективен во поглед на експлоатација на травертин. Самиот факт што на истражуваниот простор се пресметани геолошки рудни резерви од 2.658.100 m³, кои 2.045.500 m³ од Б категорија и 1.055.200 m³ од Ц₁ категорија, е доволен показател за перспективноста и значењето на истражуваниот простор.

Со спроведувањето на проектот, ќе се отворат нови работни места за локалното население и ќе се подобри животниот стандард. Исто така, спроведувањето на проектот ќе овозможи активирање на други дејности, кои ќе бидат поврзани со преработка на минералната сировина, изградбата на рудничките патишта, изведување на каптажа на атмосферските води, изградба на инфраструктурни мрежи и сл.

Спроведувањето на проектот, ќе даде допринос во буџетот на општина Прилеп, од такси, даноци и сл.

Во согласност со договорот и Законот за минерални сировини, Инвеститорот има изготвено Главен рударски проект за експлоатација на травертин, елаборат за

² Во постапката за доделување на концесија учествува и МЖСПП со свое мислење.

изведени детални геолошки истражувања на локалитетот „Џурово“ и нема разгледувано други алтернативни локации на кои се претпоставува дека има рудни резерви на травертин од кои може да се врши нивна експлоатација. Дополнително, предметната локација не поседува природни карактеристики, кои се од национално или меѓународно значење и би биле предмет на заштита.

Разгледувано од социјални, економски и аспекти на животната средина, како најповолна алтернатива се прифаќа втората, односно алтернативата да се спроведува предложениот проект (површинска експлоатација на травертин). Затоа во оваа Студија за оцена на влијанието врз животната средина, ќе се определат, опишат, и проценат директните и индиректните влијанија врз животната средина од спроведувањето на проектот во фазата на изградба (подготвителна фаза), оперативна фаза (фаза на спроведување) и постоперативна фаза (фаза по престанување на проектот) и ќе се предложат мерки за нивно намалување или елиминирање.

Врз основа на анализираниите влијанија врз животната средина, ќе се предвидат мерки за спречување и/или за намалување на негативните влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето. Инвеститорот има обврска овие мерки да ги земе во предвид и во целост да ги имплементира во сите фази на спроведувањето на Проектот.

Просторот на локалитетот „Џурово“, во потесна смисла, представува дел од долината на Раечка Река, во вид на расположена поголема травертинска плоча помеѓу долините на реките Свињарница од левата страна и Черешевик од десната страна. Овие две реки ја формираат реката Раец.

Локалитетот „Џурово“ се наоѓа на околу еден километар источно од село Тројаци и околу 1.200 метри оддалеченост од селото Царевик.

Вкупната површина на концесискиот простор изнесува 1,327315 km², а од 1,060046 km² (106,0046 ha). Експлоатационото поле на површинскиот коп „Џурово“ го опфаќа просторот во кој се дефинирани резервите на минералната сировина т.е. откопното поле, две полиња за депонирање на јаловина, плац за складирање на блокови и томболони и рудничко-индустриски круг.

За експлоатација на минералната сировина-травертин, на локалитетот „Џурово“, избрана е откопна метода со повеќе активни етажи со високи чела. Врз основа на избраната откопна метода, проектирана е комбинирана технологија за експлоатација, во која како главна е технологијата на експлоатација со дијамантска жична пила, а како помошни ќе се користат: технологија на експлоатација со дупчење, технологија на експлоатација со минирање и технологија на експлоатација со ланчана пила.

Оваа комбинирана технологија на експлоатација, ќе се состои од следните технолошки операции:

- Пилење на хоризонтални резови со ланчана пила при отворање и експлоатација на етажите, како и пилење на хоризонтални и вертикални резови при отворање и експлоатација на длабинските етажи;

- Дупчење на вертикални дупнатини, како припрема за пилење со дијамантска жична пила;
- Центрирање и дупчење на хоризонтални дупнатини, како припрема за пилење со дијамантска жична пила;
- Хоризонтално и вертикално пилење на фронтален рез со дијамантска жична пила;
- Оддвојување и соборување на испилените работни блокови;
- Плацно пилење на работните блокови во комерцијални блокови и томболони;
- Транспорт на комерцијалните блокови и томболони до плацот за готови производи;
- Дупчење на вертикални дупнатини за минирање на некавалитетните травертински маси за технички камен;
- Товарање и транспорт на технички камен до плацот за готови производи;
- Товарање и транспорт на отпадниот материјал (јаловината) до одлагалиштата;
- Товарање на комерцијални блокови и томболони на камиони за надворешен транспорт и
- Товарање на технички камен на камиони кипери за надворешен транспорт.

Од спроведувањето на предвидениот проект-површинска експлоатација на травертин, во амбиенталниот воздух, ќе се генерираат емисии на фугитивна прашина и издувни гасови од моторите со внатрешно согорување.

Главни извори на фугитивна прашина, ќе бидат експлоатационите активности кои опфаќаат: расчистување на вегетација, откопување на откривката, откопување на примарни откопни блокови, производство на комерцијални блокови и сл. Овие активности вклучуваат ископ, дупчење, минирање и сечење на травертинот.

Емисии на фугитивна прашина, ќе се генерираат и при движење на механизацијата по пристапниот пат, рудничките патишта и при движењето на механизацијата по етажите на откопното поле.

Нарушениот квалитет на амбиентниот воздух, ќе има негативно влијание врз работниците кои ќе ги изведуваат рудничките активности и врз биолошката разновидност во непосредното опкружување.

Главни извори на бучава при експлоатација на минералната суровина-травертин се работните активности кои вклучуваат ископ, кршење, сечење на травертинот. Извори на емисии на бучава во експлоатационото поле ќе претставува употреба на експлозивни средства за отварање на копот.

Главното влијание од зголемено ниво на бучава и вибрации од точкестите извори, ќе биде врз работниците, како и врз животинскиот свет што егзистира на локацијата и во непосредното опкружување. Влијанијата ќе бидат изразени преку повремени

вознемирување и мигрирање на животните и птиците, кои го населуваат проектниот опфат и неговото поблиско опкружување. Зголеменото ниво на бучава ќе се генерира од движењето на механизацијата по пристапниот пат.

За потребите на работниците, присутни во коповите, ќе се постават мобилни тоалети. На овој начин отпадните фекални води нема да се испуштаат во медиумите на животната средина, со што ќе се избегне загадувањето на истите. Нема да се генерираат технолошки отпадни води.

Уништување на високостеблеста вегетација на локалитетот „Џурово“ и фрагментацијата на станишта, заради изградба на јаловинските одлагалишта и отварање на откопното поле на локалитетот „Џурово“, ќе има најголемо негативно влијание врз биолошката разновисност. Исто така, зголеменото ниво на бучава ќе предизвика вознемирување и раселување на животните. Емисиите на фугитвна прашина можат да влијаат на процесот на фотосинтеза.

Рудничките активности имаат влијание врз пределот, посебно што на едно место од висорамнината ќе настане коп, а на друга страна вештачки создаден рид. Ваквите влијанија резултираат со промена на карактеристики на дотогашниот предел и оформување на нови, антропогени модифицирани предели.

На концесискиот простор не е евидентирано културно и природно наследство.

Влијанијата од отварањето на експлоатационото поле се разгледуваат во поглед на подобрените можности за отварање на нови работни места, како и постигнување на подобра социо-економска клима. Ова ќе доведе до подобрување на животниот стандард.

Инцидентни ситуации можат да настанат од неправилно употреба и користење на експлозивните материји во процесот на минирање. Доколку не се почитуваат заштитните зони и препораките дадени во Главниот рударски проект, можат да настанат повреди на работниците, а можни се повреди и на населението во случај на неовластено присуство на локацијата. При изведување на работните активности во површинскиот коп, постои опасност од лизгање и зарушување на етажите.

Во Студијата за оцена на влијаније врз животната средина предвидени се и мерки за елиминирање или редуцирање на негативните влијанија врз животната средина.

Подготвен е План за управување и мониторинг на животната средина со цел да се обезбеди мерките за намалување кои се идентификувани во Студијата да се имплементираат, следат и за истите да се известува. Планот, исто така вклучува аспекти на добра пракса на управување со намера да ги намали потенцијалните влијанија при експлоатацијата на минералната суровина. Планот за управување и мониторинг на животната средина, вклучува и временска рамка за реализација на активностите и лоцира одговорности на приватниот субјект/инвеститорот.